

Výjazdové zasadanie

Dňa 22. februára vycestoval VV KST do Rajeckých Teplíc. Súčasťou programu bolo prijatie u primátora, ktorý priblížil históriu a súčasné plány turistického rozvoja kúpeľného mesta a Rajeckej doliny. Napriek chrípkovej epidémii uznášania schopný VV na zasadnutí odobril ministerský návrh zmluvy o štátnej dotácii na turistické značkovanie, schválil návrh rozdelenia tejto dotácie, návrh zmeny výšky odmien za značkárske výkony, predbežný rozpočet organizácie na prvý polrok 2013 a celý rad ďalších uznesení. Prizvaná šéfredaktorka časopisu Krásy Slovenska Z. Kollárová informovala o novinkách v obsahovej štruktúre a grafickej úprave časopisu a spolu s ďalšími organizátormi blížiaceho sa 50. stretnutia čitateľov časopisu P. Dragúňom (RR KST Topoľčany), P. Maťašeje (KST Ostrá Veľký Klíž) a J. Racekom (Sekcia PT) referovala o stave prípravy jubilejného podujatia. V rozšírenej časti zasadnutia sa VV stretol s aktívnym funkcionárom RR Žilina v podnetnej neformálnej diskusii.

Na druhý deň predseda KST P. Perhala v Kunerade pozdravil účastníkov 40. ročníka zimného prechodu cez Martinské hole. Prechod sa uskutočnil v drsných podmienkach za stáleho sneženia so silným vetrom a na hrebeni aj s hustou hmlou, cez ktorú M. Heinrich (podpredsa VV) a V. Kasanický (KST Stavbár Žilina) neomylnne priviedli skrehnutú skupinu k chate KST Turiec, odkiaľ účastníci pokračovali do Martina.

▲ Účastníci zimného prechodu cez Martinské hole

Dňa 22. marca sa na ranči Zaľubova v Zámutove pod Slanskými vrchmi uskutočnilo ďalšie zasadnutie VV. Na programe bolo prerokovanie aktuálnych úloh Sekcie značenia, Sekcie pešej turistiky a Propagačnej komisie. Predseda Sekcie PT J. Racek informoval o stave prípravy letného zrazu turistov, predseda majetkovej komisie M. Herchl poskytol prehľad o plánoch modernizácie a údržby objektov KST. V rozšírenej časti sa VV stretol s aktívnym funkcionárom RR KST Vranov nad Topľou, počas ktorého zaznelo viacero námetov na spestrenie a zatraktívnenie činnosti KST.

Na druhý deň sa v slnečnom, hoci ešte mrazivom počasí členovia VV na pozvanie domácich turistov zúčastnili na otvorení sezóny – vychádzke ponad Zámutov po trase zrušenej lesnej železničky Zámutovskej kolejky. Milé podujatie bolo dobre pripravené s hojnou účasťou aj najmladších turistov.

(dv)

Vrcholné orgány KST zasadnú v Bratislave

V zmysle platných stanov KST zvolal predseda KST Peter Perhala zasadnutie vrcholných orgánov KST – Ústrednej rady (ÚR) KST a XIV. valného zhromaždenia (VZ) KST. Obe zasadnutia sa uskutočnia pred otvorením 60. celoslovenského zrazu turistov v Hoteli Plus v Bratislave.

Rokovanie ÚR KST sa začne 3. júla popoludní a pokračovať bude v nasledujúci deň dopoludnia. Prezentácia delegátov XIV. VZ KST sa začne 4. júla o 13.00 hod. Účasť už potvrdilo viacero významných hostí vrátane Lis Nielsen z Dánska, prezidentky európskej turistickej asociácie ERA-EWV-FERP. Po skončení VZ bude v areáli kempingu Zlaté piesky o 19.00 hod. slávnostné otvorenie 60. celoslovenského zrazu KST, nad ktorým prevzal záštitu minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušan Čaplovič, minister dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR Ján Počiatek, predseda Trnavského samosprávneho kraja Tibor Mikuš, primátor Hlavného mesta SR Bratislava Milan Ftáčnik a starosta mestskej časti Bratislava-Ružinov Dušan Pekár. Jubilejný zraz i 44. stretnutie TOM organizačne zabezpečuje RR KST – Klub bratislavských turistov.

(dv)

Nadšenec slovenskej prírody

„Alojz Bulla sa venuje záľubám, zameraným na oslavu slovenskej prírody...“, píše sa v Krásach Slovenska č. 6/1972 v príspevku venovanom sedemdesiatke Alojza Bullu, nadšenca slovenskej prírody. Narodil sa 20. júna 1902 v dnes už zaniknutej obci Ústie nad Oravou. Bol synovcom architekta Blažeja Bullu, ktorý pôsobil v Martine, kde sa stal autorom Národného domu a iných budov a priekopníkom „slovenského slohu“ v architektúre.

Z domáceho prostredia si Alojz Bulla odniesol pozitívny vzťah k slovenskej krajine a tradícii. Študoval na gymnáziu v Trstenej a vyučil sa za obchodníka. Pracoval ako úradník v župnom úrade a od roku 1928 bol tajomníkom Okresného živnostenského spolčenstva v Martine. Počas druhej svetovej vojny sa zapojil do protifašistického odboja – pôsobil v revolučnom Okresnom národnom výbore v Martine. Keď Martin v čase Slovenského národného povstania ohrozovalo nemecké vojsko, prešiel do Banskej Bystrice. Po vojne sa pri návšteve Alexandrovho súboru na Slovensku zoznámil s jeho vedúcim A. V. Aleksandrovom a spriatelil sa s ním. Neskôr sa presťahoval do Banskej Bystrice, kde pracoval v krajskom národnom výbore.

Alojz Bulla bol zanietým turistom a obdivovateľom prírody. Rád chodil po slovenských horách a príroda bola veľkou témou aj jeho fotografických záberov. Fotografia sa stala jeho ďalšou záľubou natoľko, že sa na dôchodku zaoberal vynálezmi v tomto odbore, avšak nie je známe, či si ich dal aj patentovať. Pretože pochádzal z Oravy a jeho otec sa priateľil s Pavlom Országhom Hviezdoslavom, Alojz Bulla obdivoval tohto básnika – svojho krajana. V ostatných rokoch života pripravoval súbor fotografií, ktorý by bol previazaný s Hviezdoslavovými textami pod názvom S Hviezdoslavom v Božej prírode. Pravdepodobne malo ísť o druh obrazovej publikácie. Osud tohto nadčasového projektu však nie je známy.

Alojz Bulla zomrel pred 35 rokmi 8. mája 1978 v Banskej Bystrici. Pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine.

Igor Thurzo

Za Pavlom Vanekom

S hlbokým zármutkom celej turistickej rodine oznamujeme, že 10. apríla vo veku 73 rokov od nás náhle odišiel Ing. Pavel Vanek, predseda OT TJ Sokol Žilina a zároveň dlhoročný člen RR KST Žilina.

Pavel Vanek (1939 – 2013) bol hlavným organizátorom dvoch vrcholových podujatí žilinského regiónu: Hviezdicového výstupu na Javorinu pri príležitosti výročia ukončenia druhej svetovej vojny a Memoriálu Louisa Crosa, ktorý bude práve tento rok zároveň 5. stretnutím priaznivcov KST. Spolupracoval pri vyhlasovaní Medzinárodného turistického odznaku Besky(i)dy, bol agilným účastníkom a propagátorom podujatí v susedných regiónoch Kysuce, Považie, Turiec a Liptov, ale aj na Morave a v Poľsku. V rámci Medzinárodného týždňa turistiky na Valašsku sa podieľal na príprave programu tradičných utorkových výjazdov na Slovensko, mal významný podiel na rozvíjaní družobnej spolupráce s PTTK Bielsko-Biala. Ako dlhoročný predseda počtom členov síce nevelkého, avšak veľmi aktívneho OT TJ Sokol Žilina pracoval aj vo výkonnom výbore RR KST Žilina, kde mal na starosti spoluprácu s regiónmi a so zahraničím. Bol známou turistickou osobnosťou na slovensko-česko-poľskom pomedzí.

O skromnosti tohto zanietého turistického funkcionára a propagátora, ale aj o našej nepozornosti svedčí to, že v databáze ocenených funkcionárov KST sa Pavel Vanek, rodák zo Záhoria, no už roky naturalizovaný Žilinčan, nevyskytuje... Neprahod po formálnych oceneniach, tešil sa z vydarených podujatí a vždy radšej doprial pocit úspechu priateľom a kolegom. Takýto – pracovitý, priateľský a dobrosrdečný, navždy zostane v našich spomienkach.

Češť jeho pamiatke!

(dv)

Turisti zo všetkých kútov Slovenska sa stretnú v Bratislave

text: Peter Perhala, Jindrich Racek a Zuzana Masaryková
foto: Ján Lacika

Metropola na Dunaji zažije začiatkom júla dve významné celoslovenské turistické podujatia. V dňoch 4. až 7. júla bude hosťovským mestom jubilejného 60. celoslovenského zrazu turistov. Už tradične sa súbežne od 1. do 7. júla uskutoční 44. stretnutie turistických oddielov mládeže.

Hlavný organizátor KST srdečne pozýva na obe podujatia, ktoré sa po prvý raz v histórii letných zrazov uskutočnia v hlavnom meste Slovenska. Klub bratislavských turistov si pred dvoma rokmi otestoval sily prípravou cykloturistického zrazu a posmelený dobrou odozvou sa podujal pripraviť aj hlavný letný zraz. Snahou bratislavských turistov je pripraviť zaujímavý program, aby priaznivci turistiky spoznali čo najviac kultúrnych a prírodných krás Bratislavy a jej okolia – Malých Karpát, dunajských lužných lesov, vodného diela Gabčíkovo alebo areálu vodných športov v Čunove. Hlavným centrom zrazu budú Zlaté piesky, ktoré sú známym centrom rekreačno-športovej činnosti Bratislavčanov.

Symbolický rok 2013

Tohtoročné letné stretnutie turistov je symbolické pripomenutím dvoch významných výročí. Prvým je 150. výročie príchodu vierozvestov Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, druhým 140. výročie založenia Karpatského uhorského spolku, predchodcu KST.

Miesto zrazu: Bratislava – Zlaté piesky, Hotel Plus, ZŠ Vrútocká.
Termín zrazu: 1. až 7. júl 2013.
Prezentácia účastníkov 60. celoslovenského zrazu KST: Hotel Plus, Zlaté piesky.
Prezentácia účastníkov 44. stretnutia TOM: ZŠ Vrútocká.
Ubytovanie: možno objednať cez organizátora – uzávierka prihlášok je 19. mája. Prihlášky, program, zvolené pešie trasy, propozície zrazu a ďalšie informácie možno získať na kbt.bratislava@gmail.com alebo www.kst.sk a www.kbt.kluby.hiking.sk.

Úctyhodné je aj okrúhle jubileum 60 rokov od prvého stretnutia turistov, ktoré odštartovalo tradíciu obľúbených zrazov. Uskutočnilo sa v roku 1954 ako 1. celoslovenský zraz organizovaných turistov v Donovaloch. Druhý ročník sa konal pod názvom Zraz turistov SNP, pričom toto pomenovanie pretrvalo až do roku 1990. V rokoch 1990 až 2011 sa ustálil názov Slovenský zraz turistov a od roku 2012 podujatie nesie názov Celoslovenský zraz Klubu slovenských turistov a Stretnutie turistických oddielov mládeže (TOM). Prvé stretnutie TOM sa uskutočnilo počas 17. ročníka podujatia v Zlatej Bani.

Čo čaká účastníkov

Celoslovenský zraz turistov sa, samozrejme, nemôže zaobiť bez pešej turistiky. Pripravené sú zaujímavé pešie túry v okolí Bratislavy a pestrý sprievodný program počas večerov, ktoré vyplní napríklad kúpanie, papučový bál

či vatra, aby účastníci stretnutia mali popri turistike príležitosť aj na zábavu a príjemný oddych. TOM čakajú voľnočasové aktivity v podobe rôznych hier, súťaží, športových turnajov, peších výletov a ďalších prekvapení.

Bratislava sa nachádza v centre stredoeurópskeho regiónu, kde to dýcha históriou a kultúrou. Ponúka nostalgickú atmosféru výpravy do minulosti v centre Starého Mesta, pohľady na panorámu podunajskej krajiny z hradného vrchu i prechádzky Horským parkom. Rozmanité a na kultúrne pamiatky a prírodné krásy bohaté je aj okolie mesta: na slovenskej strane Bratislavu obklopujú tri regióny – Záhorie, Malé Karpaty a Podunajsko, ktoré sa cez Moravu a Dunaj sťahujú s rakúskym Burgenlandom a maďarskou župou Győr-Mosony-Sopron. Bratislava je vďaka tomu východiskom pre širokú paletu pekných turistických trás s množstvom zaujímavostí nielen pre peších turistov, ale aj pre cykloturistov, vodákov či vyznávačov jazdeckej turistiky.

V Bratislave sa začína slovenský úsek diaľkovej transeurópskej magistrály E8 (Cesta hrdinov SNP), v minulom roku otvorený most cez Moravu spája Devínsku Novú Ves s rakúskym zámkom Schlosshof a umožňuje kruhovú trasu cez Hainburg. Cykloturisti sa tak môžu vydať po rímskych pamiatkach, ktoré nájdu v rakúskej obci Petronell-Carnuntum i v Rusovciach na slovenskej strane. Na milovníkov dobrého vína čaká Malokarpatská vínná cesta, na vodákov romantické meandre Malého Dunaja.

Na celoslovenskom zraze sa stretnú organizovaní turisti z KST a zo zahraničných partnerských organizácií – českého KČT, poľského PTTK a maďarského MTSy. Víťania sú však všetci, ktorí sa chcú dozvedieť viac o fungovaní KST a jeho aktivitách alebo chcú jednoducho stráviť príjemný deň v prírode, urobiť si vychádzku a na vlastnej koži spoznať, ako to na turistických zrazoch funguje. ●

35. zraz cykloturistov KST v meste cykloturistov (Piešťany 22. – 25. august)

Piešťany popri prívlastkoch, ktoré ich charakterizujú ako mesto liečivých prameňov, nádherných parkov a malebných vázňových scenérií, právom nesú i ďalší, o niečo prozaičnejší prívlastok. Tak ako pred desiatkami rokov, aj dnes prekvapujú množstvom cyklistov, ktorí sa tu denne presúvajú ulicami za povinnosťami či oddychom. Označenie „mesto cyklistov“, ktoré si Piešťany vyslúžili, bude niekoľkonásobne platiť v predposledný augustový víkend, keď sa na piešťanskom nábreží stretnú prívrženci cykloturistiky z celého Slovenska i zo zahraničia.

Organizátori podujatia – RR KST Trnava spolu s mestom Piešťany, Federáciou kempingu a karavaningu SR a OZ Sĺňava Piešťany, pripravili pre účastníkov hodnotný športový a kultúrno-spoločenský program. Piešťany vďaka rozmanitej prírodnej scenérii, ktorá ich obklopuje, predstavujú ideálne východisko cyklistických túr. V posledných rokoch čoraz rýchlejšie pribúdajú cyklistické chodníky v meste i značkové cyklistické trasy v širšom okolí, či už na rovinách popri Váhu a okolo Sĺňavy, v Považskom Inovci alebo smerom k myjavským kopaniciam. Spestrením programu zrazu bude spanilá jazda cyklistov, na ktorú chcú organizátori prilákať čo najviac cyklistov nielen z radov účastníkov, ale aj priaznivcov cykloturistiky z Piešťan a okolia. Jazda bude na počesť 900. výročia prvej písomnej zmienky o Piešťanoch, ktoré si pripomenieme tento rok.

Prezentácia účastníkov, slávnostné otvorenie i ukončenie zrazu bude v hoteli Magnólia, štart všetkých trás z Kempingu Lodenica na Sĺňave. Zabezpečené je ubytovanie a stravovanie za dohodnuté zvýhodnené ceny. Uzávierka prihlášok je 30. júna.

Blížšie informácie: miroslavherchl@gmail.com, tel.: 0903 447674, www.kst.sk.

Miroslav Herchl, predseda org. štábu zrazu

Vysokohorský zraz KST opäť v Tatranskej Lomnici

V dňoch 27. až 30. júna sa uskutoční 46. ročník vysokohorského zrazu, ktorého organizátorom a garantom je Sekcia vysokohorskej turistiky (VhT) KST. Centrom zrazu bude opäť Tatranská Lomnica, avšak na rozdiel od minulosti bude ubytovanie zabezpečené v Hoteli Morava. Na zraze sa môžu zúčastniť len členovia KST – vlastníci Osvedčenia základov VhT, cvičitelia a inštruktori VhT, srdečne sú však vítaní aj ich rodinní príslušníci. Účastníkov čakajú túry do vysokohorských sediel a výstupy na vrcholy po turisticky značkovaných chodníkoch, pričom v programe bude aj možnosť zdolať niektoré z neoznačených vrcholov (Kežmarský štít, Lomnický štít, Ľadový štít, Baranie rohy, Prostredný hrot, Bradavica, Končistá, Vysoká, Mengusovský štít, Štrbský štít, Satan, hrebeň Solísk). Neoznačené štíty možno absolvovať len pod vedením inštruktorov VhT – v skupine max.

päť turistov. Vo večerných hodinách budú pripravené besedy spojené s videoprojekciou z rôznych horstiev, na záver zrazu nebude chýbať tradičná tancovačka. Tešíme sa na každoročné milé a srdečné stretnutie s priateľmi a milovníkmi vysokých hôr.

Vojtech Jeremiáš, predseda Sekcie VhT KST

Organizovaná turistika na Slovensku funguje už 140 rokov

Tento rok si Klub slovenských turistov pripomína 140. výročie založenia prvého predchodcu – Uhorského karpatského spolku, ktorý bol prvou turistickou organizáciou v Uhorsku.

text: Zuzana Masaryková

Po výstavbe Košicko-bohumínskej železnice sa turistika sľubne rozvíjala aj na území Slovenska. Bývalý dôstojník Anton Döller, veľký propagátor Tatier, v roku 1872 zverejnil návrh organizačného poriadku, štatútu a náznač programu, aký očakával od prvej turistickej organizácie. Spolok bol založený zakladajúcim valným zhromaždením 10. augusta 1873 v Starom Smokovci pod názvom Magyarországi Kárpátegyesület (MKE), t. j. Uhorský karpatský spolok (UKS). Mal celouhorskú pôsobnosť a v jeho vedení najmä v prvej dekade fungovania figurovali mnohí Slováci. Do roku 1918 mal spolok 20 teritoriálnych sekcií, z ktorých 17 pôsobilo v mestách na Slovensku.

Ústredný výbor sídlil najskôr v Kežmarku a neskôr v Levoči a Spišskej Novej Vsi.

UKS a jeho početné sekcie a ďalšie turistické spolky podporovali rozvoj turistiky. Stavali rozhladne a turistické chaty, vydávali turistické mapy a objemné ročenky, v ktorých dokumentovali svoju činnosť. Spolok a jeho aktívne sekcie sa zaslúžili o rozvoj značkovania turistických chodníkov, aj keď počiatky boli rozpačité – turistické značkovanie bolo poznačené roztrieštenosťou a nejednotnosťou. Každý spolok značkoval vo svojom okolí a používal spočiatku vlastné značky, až neskôr tu prevládla pásová značka a začala vznikať súvislá sieť značkovaných chodníkov.

Vo víre politických zmien

So zánikom monarchie po prvej svetovej vojne sa zmenil aj UKS. Turistov pribúdalo, avšak už v nových organizáciách. V roku 1919 vznikol v Liptove Tatranský spolok turistický (TST), ktorý sa po roku spojil s celoštátnym Klubom československých turistov (KČST). Jedna zo zakladateľských osobností TST – Miloš Janoška, stál v roku 1921 aj pri zrode časopisu Krásky Slovenska.

KČST zveľadil dielo turistických priekopníkov a zakladateľov. V roku 1938 už vlastnil alebo spravoval 57 turistických objektov, prevažne chat a ubytovní, hoci v tom počte boli aj rozhladne, lodenice a niektoré zrúcaniny hradov. Na Slovensku mal KČST v tom čase 70 odborov a v nich približne 10 000 členov. Predohrou druhej svetovej vojny bolo rozbitie Československa, v dôsledku čoho sa v roku 1939 opäť zmenil názov organizácie, hoci jej štruktúra sa viac-menej zachovala. Klub slovenských turistov a lyžiarov (KSTL) po chaotickej dekáde v roku 1949 vykazoval 93 odborov a viac než 13 000 členov, avšak vojna a povojnové udalosti zdecimovali majetok a elitu turistického hnutia – zahynulo 54 činovníkov a vypálených či inak zničených bolo 56 chat. V roku 1956 bol ustanovený Československý zväz telesnej výchovy, jednotná všesportová organizácia, ktorá pod hlavičkou Zväz turistiky Slovenskej organizácie ČSZTV pohltila aj turistov.

Až po roku 1989 turisti na Slovensku obnovili svoju samostatnú organizáciu – Klub slovenských turistov (KST), ktorý nástupnícky nadviazal na svojich predchodcov. KST sa hlási k 140-ročnej histórii a majetku, ktorý vybudovali predchodcovia, a v nových podmienkach sa usiluje využiť a rozvíjať všetky dobré tradície a skúsenosti turistického hnutia. ●

Spomienkový výstup a stretnutie v Zbojníckej chate

V sobotu 10. augusta o 11.00 hod. sa v Zbojníckej chate vo Veľkej Studenej doline vo Vysokých Tatrách uskutoční spomienková slávnosť k 140. výročiu vzniku Uhorského karpatského spolku. Sprievodné podujatie: výstava dobových dokumentov a starých máp v Grandhoteli v Starom Smokovci (vernisáž výstavy sa uskutoční 9. augusta o 12.00 hod.). Pozýva: Klub slovenských turistov a Slovenský horolezecký spolok JAMES; účastníci dostanú pamätný list.

Niektoré turistické objekty, ktoré boli vybudované za pôsobnosti UKS:

- Ruženina chata** (po roku 1945 Bilíkova chata) – postavená v roku 1875 Kežmarským karpatským spolkom
- Majláthova chata** – postavená v roku 1879 Liptovskou sekciov UKS
- Skalnatá chata** – postavená v roku 1914, na podnet UKS sa obstavalo a uzavrelo „ohnisko“ pod Skalnatým plesom
- Chata Šalvjový prameň** – postavená v roku 1903 UKS
- Chata v Slavkovskej doline** – postavená v roku 1878 UKS
- Sliezsky dom** – postavený v roku 1895 Sliezskou sekciov UKS
- Egidova chata** – postavená v roku 1880 pri Zelenom plese UKS
- Fridrichova chata** (dnešná Chata pri Zelenom plese) – postavená v roku 1897 UKS

Chaty, ktoré v súčasnosti vlastní KST a SHS JAMES:

- Chata pri Zelenom plese** – v rokoch 1992 až 2000 v permanentnej rekonštrukcii, ktorú financovali vlastníci chaty KST a JAMES
- Téryho chata** – otvorená v roku 1899, o výstavbu sa finančne a organizačne pričínili MUDr. Edmund Téry, predseda budapeštianskej odbočky UKS, rozsiahla rekonštrukcia v rokoch 1980 až 1982, financovanie prác prostredníctvom Tatranskej správy účelových zariadení ČSZTV
- Zbojnícka chata** – po vyhorení chaty v roku 1998 postavená nanovo vlastníkmi KST a JAMES
- Chata pod Rysmi** – vybudovaná Popradským odborom KČST v roku 1932, rekonštrukcia v roku 1977 prostredníctvom Tatranskej správy účelových zariadení ČSZTV, v súčasnosti dokončená úplná prestavba financovaná vlastníkmi KST a JAMES s príspevom mnohých darcov
- Chata gen. M. R. Štefánika** – chata je majetkom KST, otvorená v roku 1928